

DISSERTATIO PUBLICA

DE PROLEGOMENIS

Juris Gentium, cœu publici universalis, & particularis Romano-germanici, recentiori Methodo academicâ sistematicè combinandi.

PROSPECTUS.

Prolegomenon, Vox græca, idem denotat ac *Præloquium*, quale cuique *Operi* ac *Scientiæ* ad faciliorem ejus notitiam, *Incipientibus* disertè prælibandam, veluti *Monogramma*, jam olim ab *Authoribus* omnium *Ordinum* eruditissimis præfigi adfuevit: Vnde & hic de ipsis utriusque *Juris publici* cœu *universalis* cœu *Gentium*, tàm *particularis*, cœu nostri in specie *Romano-germanici*, novo tanquàm *Sistematè Academicò* combinandi, agendum est *Prolegomenis*, scilicet ad faciliorem gravissimæ hujus *Scientiæ* Captum, *Auditoribus* nostris hâc quidem ratione prælibandum, ut vastissimum univèrsi *Juris publici* Campum vno velut intuitu valeant perlustrare;

Nostrorum itaque *Prolegomenorum* hîc esto principale *Objectum*: ipsa *Juris publici* indoles & natura: Origo ejus atque *Institutio*: *Divisio*, *Materia*, *Forma*, *Mutatio*, ejusdemque cœu genericæ tùm specificæ *Proprietates* reliquæ, hûc præcipuò pertinentes, ac vel magis ad ipsam *Instituti nostri* rationem facientes. Quâpropter in *Capitibus* quatuor subsequentiibus ex *Ordine* tractabimus I. de *Jure Gentium* cœu *publico universalis*: II. de *Jure publico particulari* generatim considerato: III. de *Jure publico in specie Romano-germanico*: IV. de nostrâ demùm *recentiori Academicâ ejusdem tradendi Methodo*, qualem Annis duobus jam proximè elapsis, in nostro *Institutionum publicarum* Compendio, octo *Exercitationibus* absoluto, felici *Succellu* fuimus exsecuti. Atque hûc præcipuò tota præfens collimat *Dissertatio publica*.

CAPUT

CAPUT PRIMUM

DE

Jure Gentium, ceù publico univèrsali.

§phus I.

De diversis *Juris* Acceptationibus.

Vocabulum *Jus*, in genere spectatum, præsertim sub quatuor diversis venit Acceptationibus: I. pro Complexu certarum Legum, id est: pro Normâ actionum humanarum: sic *Jus civile* est complexus Legum civilium, ceù Norma actionum civilium. *Jus ecclesiasticum* est Complexus Legum ecclesiasticarum, ceù Norma actionum Statui Ecclesiæ convenientium. &c. II. Accipitur *juris* nomen pro certa facultate morali, ex hoc Legum complexu, ex his scilicet actionum humanarum Regulis resultante, ejus vigore certum quendam actum justè ponimus, vel tutò omittimus: sic *jus venandi*, quod alicui competit, aut *jus hereditatem petendi*, hæud sumitur pro ipsâ Lege, quæ intuitu horum actuum lata est; sed pro facultate quâdam morali, ex his Legibus resultante, vi cujus ille, cui tale jus competit, justè exercere potest venationem, aut petere hereditatem, ac vel etiã huic juri quæsito liberè valet renuntiare: item *Lex naturæ* præcipit neminem lædere, unde resultat *Jus*, ceù *facultas moralis*, contra injurias quasque Invasiones se omni meliori modo defendendi. III. To *Jus* denotat Imperium, quale Deo in Creaturas, Principi in Subditos, Parentibus in Filios, Dominis in Servos competit. IV. Denique vocabulum *juris* spectari potest pro certo Sistemate plurium Legum ac Regularum in vnum Corpus congestarum; sic dicitur *Jus ecclesiasticum Bôbmeri*: *Jus publicum Pütteri*: *Jus civile Strykii*: *Jus saxonicum forense Carpzovii*. &c.

Postrennis hisce *Juris* acceptationibus remissis, hic vnicè spectandum est *Jus*, proût hoc vocabulum in primâ suâ significatione accipitur, videlicet pro ipso certarum Legum Complexu, ceù Normâ actionum humanarum: quatenus de hoc *Jure* hic nobis est sermo, & quidem in specie de *Jure publico* planè generaliter spectato.

§phus II.

De variis *Juris* Divisionibus.

Præter varias *Juris* acceptationes, variæ extant *Juris* Divisiones. sic *Jus civile* dividitur in Institutiones, Digesta, ceù Pandectas, Codicem & Novellas. Sic ab ipsa Legislatorum Diversitate, innotuit Differentia inter *Jus divinum* atque humanum. Porrò à Modo innotescendi, *Jus* dividitur in naturale & positivum, quatenus hoc vel Scripturâ, vel vivâ Voce nobis promulgatur, illud

illud solummodò per rectam Rationem nobis innotescit. Denique à *Objecto* proficiscitur *Juris* Divisio in *ecclesiasticum*, *publicum*, & *civile*, prout nempè ejusmodi *Jus* vel circà ecclesiastica, aut publica, ac vel civilia Negotia versatur. Interea hic nobis præ primis spectanda venit Divisio *Juris* in *privatum* ac *publicum*: ubi præsertim attendendum est, *Jus publicum* nullatenus ità vocari, quod à *publicâ*, *privatum* verò quod à *privatâ Auctoritate* proficiscatur, quippe omne *Jus privatum* æquè ac *publicum* à *Auctoritate publicâ* promanat, sed idò, quod *Jus civile* ceterum *privatum* primariò ac principaliter concernet causas atque negotia *privatorum Civium*, *Jus publicum* verò circà *Statum publicum*, ceterum *Jura*, officia, atque negotia *integrarum Gentium* & *Rerumpublicarum*, summorumque *Imperantium*, primariò ac directè versetur.

§phus III.

De *Jure Gentium absoluto*, à *Jure naturæ* indistincto.

Jus publicum, de quo hic ex *Professo* tractamus, vel est *universale* ceterum *Gentium*, vel *particulare*, sive *Gallicum*, sive *Anglicanum*, sive nostrum *Romano-germanicum*, sive quaecunque aliud alicuius in specie *Regni* ceterum *Reipublicæ*.

Jus publicum universale est, quod vni non tantum vel alteri *Reipublicæ* aut *Civitati*, sed omnibus *Gentibus* universaliter à *Deo* præscriptum est, ac per rectam Rationem publicatum, quare etiàm *Jus Gentium* vocatur. Hujusmodi *Jus* est: fidem datam, ceterum *Fœdera* atque *Pacta* esse servanda: Bellum sine justâ causâ non esse indicendum: &c. Tale enim *Jus*, *Gentiles* æquè ac ipsos sine exceptione summos *Imperantes* naturaliter obligat. Ex quo sequitur, *Jus publicum universale*, ceterum *Jus Gentium* absolutè spectatum, nihil esse aliud, quàm ipsum *Jus naturæ*, vitæ hominis sociali, & publicis *Communitatum* negotiis, atque *integrarum Gentium* juribus adplicatum: vnde KOEHLERUS *Jus Gentium* rectè vocat: *Jus naturale Societatum*.

Ipsam itaque *Juris* Divisionem, quâ in *privatum* & *publicum* dispescitur, etiàm *Juri naturæ* cum fundamento adplicandam esse, strenuè contendimus: quippe *Jus naturæ* non privatas modò hominum actiones dirigit, sed *Jura* quoque atque officia in *Societate civili* *Viventium* definit; immò verò latius adhuc patet *Juris naturæ* *Vsus* atque *Auctoritas*: ex ipsâ namque *hominis naturâ* oriundum, omnes omninò homines obligat: ex quo itaque in varias hi coierunt *Societates civiles*, ipse *Juris naturæ* effectus non in singulos tantum homines, verùm in *integras quoque Respublicas* protenditur: hinc præter *Jus naturæ*, quod singulorum hominum actiones dirigit, atque in specie tale dici

potest, in *privatum* & *publicum* dividendum, occurrit quoque *Jus Gentium*, sive Complexus *Legum naturalium*, quæ actiones integrarum *Gentium* ordi-
nant: quod tamen ab ipso *Jure naturæ*, quò ad *Principia*, alienum esse,
constanter negamus: siquidem in eo tantum occupatur, ut *Juris naturæ Leges*
ad Statum integrarum *Gentium* adcommode, Jura earum atque officia inter
se definiens: quamvis quò ad *Conclusiones*, Differentias non nullas intercedere
posse, haud abnuerimus.

Differt tamen quam maximè à *Jure*, per *Paçta* & *mores*, ceù *Gentium*
Consuetudines introducto, id quod inde non tam *Jus Gentium universale*,
quam potius *paçtitium*, haud inconcinnè dici potest. Sive ergò homines
singulos seorsim, sive in certas *Societates* minores aut majores collectos con-
sideramus, eadem semper manent Præcepta, eadem Leges: vnde *Jus naturæ*
ab ipso *Jure Gentium* ceù *publico universali* (quatenus obligat *per modum*
Legis) nec Principio cognoscendi, nec ipsis Regulis, sed solo Objecto discer-
nitur, prout versatur vel circà actiones *singulorum hominum*, vel integrarum
Gentium ceù *Rerumpublicarum*: vnde sicuti *Jus naturale privatum* hone-
statem respicit ac turpitudinem primariò propter privatam cujusque hominis
beatitudinem, ità *Jus naturale publicum*, ceù *Gentium universale*, eundem
æquè finem respicere sustinemus, primariò propter communem omnium *Genti-
um* felicitatem, ceù necessitatem atque utilitatem publicam. Quemadmodum
porrò *Jus* illud, quod NUMEN sapientissimum *Naturæ* humanæ indidit, in-
scripsit, atque inculcavit, quum ab eo tanquam *Auctore naturæ* procedat,
necessariò cum ipsa conjunctum esse debeat *Naturâ*, ab eaque prorsus insepa-
rabile, ut stante hac *Naturâ*, nulli obnoxium sit mutationi, ità quoque *Jus*
Gentium, quò ad *Leges naturales absolutas* atque *connatas* sub eodem com-
prehensas, omnem respuit *Mutabilitatem*, nec ullam admittit *Dispensatio-
nem*, ut adeò neminem adversus æternam hujusmodi *Legem*, quidquam Im-
perii adrogare sibi posse, per se pateat.

§phus IV.

De *Jure Gentium* hypothetico, atque paçtitio.

Aliud dicendum est de *Jure Gentium* quò ad *Leges naturales hypotheticas*,
quas insimul complectitur, quæ non tam ex ipsâ *Naturâ*, quam solum-
modò ex *Ordine naturæ* proficiscuntur, & consequenter non tam *obligatio-
nem connatam*, quam mèrè *adventitiam* producunt, ex *præcedente* scilicet
facto humano resultantem. Denique ex jam dictis adparet, *Jus Gentium*
paçtitium velut *arbitrarium* cautè separandum esse ab ipso *Jure naturali*
publico, quod utrumque, in *sensu latiori*, vnum quidem idemque totum

con-

constituit *Jus Gentium*, sed diversos pro diverso respectu producit effectus facillimè confundendos, id quod hucusque non rarò contigisse dolenter referimus: sic non nulli ex hoc vno Absurdo: *Jus Gentium* tanquàm à *Jure naturæ* omninò distinctum, cum eodem nihil habere commune, hoc alterum collegerunt Absurdissimum: *Imperia* liberæque *Respublicas* à obligatione *Juris naturalis* esse exemptas: vnde ambo pestilentissimi pseudo-Politici *Hobbesius* & *Machiavellus*, omnia per fas & nefas iusta prædicant *Imperantibus*, modò iisdem blandiri, ac vel eorum sibi gratiam, infandum adedò in modum valeant comparare. Quàpropter execrandum meritò est illud *Cæsaris* ap. *Cic.* de off. L. 3. C. 21. "si violandum est Jus, regnandi gratià violandum est, aliis rebus pietatem colas." *Adventatorum* hoc vile Pecus, hanc nostram *Jurisprudentiæ publicæ* Doctrinam, atque cum eà integrum ferè *Terrarum Orbem*, falsis suis atque ex ipso *Inferno* depromtis *Principiis*, quasi exitiosà *Peste* infectarunt.

§phus V.

De *Jure publico universali*, à *Jure Gentium* indistincto.

Sunt inter *Doctores*, qui Differentiam ponunt *Jus Gentium* inter ac *Jus publicum universale*, quatenùs hoc contineat mutua *Imperantium* & *Subditorum* Jura atque officia, illud verò præcisè doceat Jura & officia *Gentium* atque *Imperantium* inter se invicem: ast nec in priori neque in sensu posteriori habetur aliquod *Totum*, quatenùs juxtà hanc sententiam, *Jus publicum universale* doceret tantùm *jura immanentia*, *Jus Gentium* verò non nisi *jura transseuntia* pertractaret: quæ *utraque* tamen *Jura* vnum totum necessariò constituunt *Jus publicum universaliter spectatum*.

Sive ergò dicatur *Jus Gentium*, sive *publicum universale*, idem est atque indistinctum in sensu saniori, quo satius verum atque integrum intelligitur *Jus publicum universale*, eè *Jus Gentium* numeris omnibus absolutum.

Ipsium igitur *Jus Gentium* æquè ac *Jus publicum universale* tanquàm vnum à altero indistinctum sub vnà eademque venit Definitione: quod sit Complexus Legum à *Æquitate naturali*, & rectà ratione provenientes, ad Statum cujusque Civitatis aut *Reipublicæ*, ejusque Felicitatem eè *Gubernationem* & *Conservationem* principaliter ac per se pertinentium: ex quà Definitione adparet, per *Jus Gentium* eè *publicum universale* nos hic intelligere *Normam* actionum humanarum, cuique omnium *Gentium Statui publico* convenientium: vnde resultat *Definitio Jurisprudentiæ publicæ* generaliter spectatæ, quæ est habitus præcticus *Leges publicas universaliter* positas, resque iis connexas rectè intelligendi, & applicandi ad *Casus speciales* *Reipublicam* concernentes, ut adpareat, quid justum in iis sit atque injustum.

§phus VI.

De vniversalibus *Juris Gentium* Principiis.

Jus Gentium igitur continet *generalia Principia* tam de juribus *Principum* & *Gentiumque* ergà se invicem, quàm de Officiis *Imperantium* & *Subditorum* mutuis. *Principia autem generalia* ceù *universalia* dicimus illa, quæ omnibus sine exceptione *Rebuspublicis* sunt communia, quatenùs cujusque *Regiminis Formæ* sive *Monarchicæ*, sive *Democraticæ*, sive *Aristocraticæ*, aut etiàm *mixtæ* sunt adplicabilia, quibus tanquàm *fundamento* omne *Jus publicum particulare* innititur; talia *e. c. Principia* sunt: *Pacta sanctè servanda*: *nemo lædendus*: *Superiori à Subditis parendum*: *Subditis à Superioribus Justitia ritè administranda*: &c. Quorsùm etiàm spectat *Potestas legislativa Principum*, item: *Imperantium Jus indicendi Collectas*, &c. quæ omnibus & singulis *Civitatibus* propria & communia, adeòque *generalia Juris publici Principia* dicuntur.

Alio etiàm nomine hæc eadem *Principia* adpellantur: *Doctrina civilis*, non quasi descenderent ex *Jure civili*, sed quatenùs omnibus *Civitatibus* universaliter conveniunt: vnde & hoc sensu *Doctrina civilis* dici potest illa *Scientia*, quæ docet, quid in quavis *Civitate* justum sit atque injustum. Hæc verò *Principia* aut *Legibus Imperantium*, aut *Pactis & Conventionibus*, diversimodè apud singulos *Populos* determinantur: sic vniversale quoddam *Juris publici Principium* est: quod ad ventilandas in *Civitate* res controversas ac publicè decidendas, *Judicia publica*, summaque *Tribunalia* ritè sint constituenda: quod verò in *Judicio Imperiali aulico* res controversæ definiantur per *Consiliarios* à solo *Imperatore* constitutos, in *Camerali* contrà, per *Adseffores* à singulis *Imperii Statibus* præsentatos, hæc est *Constitutio Juris publici particularis ex Vniversali* deducta, *Pactis* atque *Conventionibus* ità speciatim determinata.

Vbi tamen observandum est, non nullas ejusmodi *Conclusiones* particulares in *Jure publico*, nullatenùs ex *Principio vniversali Juris nature* deduci posse, utpote quæ merè sunt positivæ, & ob peculiarem *Reipublicæ* Statum peculiariter statutæ: sic paradoxum in *Pace Westphalicâ* constitutum est, quod si *Princeps Catholicus* evidenter videat, *Oves* suas per *Pastores protestantes* seduci, si tamen illius *Ovilis* in anno decretorio *Pastor* fuerit *augustanæ Confessionis*, Princeps uttè *Catholicus* talem debet præficere: scilicet paradoxus tunc fuit *Imperii Status*, quid mirum, si *Paradoxæ* permitti debuerint, atque adeò *Lege* sanciri?

CAPUT SECUNDUM

DE

Jure publico particulari generatim considerato.

§phus I.

De propriâ *Juris publici particularis* indole.

Jus publicum particulare, vni tantum alterive *Civitati* proprium nil aliud est quam ipsum *Jus publicum universale*, per *Leges* & *Pacta* ad formam & statum certæ alicujus *Reipublicæ* determinatum. Oritur itaque *Jus publicum particulare* ex *Legibus* & *Pactis*, ad Statum certæ cujusdam *Civitatis* publicum, primariò & directè spectantibus. Huc verò non solùm pertinent *Pacta* cum proprio *Imperante*, sed etiàm cum *Exteris* inita, modò ipsam *Reipublicæ formam* adficient: sic *Instrumentum Pacis Westphalicæ* inter *Ferdinandum III.* Imp. & *Status Imperii* ex vna, & *Suecorum Reginam* ex altera parte, item inter eundem Imp. atque *Regem Gallie* a. 1648. initum, utique facit ad *Juris publici Romano-germanici* Institutionem: sicuti enim hujusmodi *Pactis Respublica* alteratur, ità etiàm *Jus publicum* alteratum inde resultat.

Huc porrò non ineptum spectat *Politices Brocardicum*: quo plures sunt *Leges publicæ*, eò major in *Republica* viget *Libertas*: quo extant pauciores, eò magis *Libertas* est coarctata: id quod primâ fronte Consideranti, adeò expeditum haud videbitur, sed penitùs Inspicienti patebit: vbi videlicet nullæ sunt *Leges publicæ*, ibi omnia à nutu atque arbitrio summi *Imperantis* dependent, quod si plures extant *Leges publicæ* ac *fundamentales*, ibi arbitria *Imperantium* sunt restricta, quatenus hi *Legibus* hisce tanquàm *Pactis* Ipsos inter & eorum *Subditos* initis æquè sunt obnoxii: vnde fluit illud: *Respublicæ immunes Legum, Principatus immunes Regum.*

§phus II.

De diversâ *Juris publici particularis* Origine atque obligandi ratione.

Pro diverso *Rerumpublicarum* Ortu, diversâque *Formâ*, diversa quoque est cujusque *Juris publici particularis* origo, atque obligandi ratio: quare si quæstio hæc est: quænam sit hujus in specie vel illius *Juris publici particularis* Origo, & quænam obligandi ratio? R. Quæstio hæc est vel de tali *Jure publico particulari primitivo*, & hoc ortum suum habet cum ipso Ortu *Reipublicæ*: sic *Jus publicum particulare Hollandiæ primitivum* repetendum est à *Confœderatione septem Provinciarum Belgicarum*: quod si quæritur de quodam *Jure publico particulari moderno*, tunc præcipuò ad ipsam *Reipublicæ* mutationem debemus attendere: sic in *Dania* centum ab hinc annis summum

Im.

Imperium necdum fuit penes solum *Regem*, hinc *Jus publicum particulare Danicæ modernum* repetendum est ab illa *Lege publicâ*, quæ summa Potestas soli *Regi* primùm fuit destinata, à Mutatione scilicet in isto *Regno* a. 1666. factâ. Pariformiter respondendum est ad alteram Quæstionis partem, videlicet, quænam sit *Juris publici particularis* obligandi ratio? vel enim *Reipublicæ forma* est simpliciter *Monarchica*? & tunc *Jus publicum* obligat in vim *Legis*, quatenus in *Statu Monarchico* summum Imperium est penes unum solum *Legislatores*: si forma Regiminis sit *Democratica* cœu *Popularis*, omnes collectivè sumtos obligat in vim *Pacti*, singulos autem in vim *Legis*, quatenus in *Statu Democratico* ipsi *Cives* diverso respectu sunt *Imperantes & Subditi*: Quodsi Forma sit *Aristocratica* aut etiàm *mixta*, plerùmque obligat in vim *Pacti*, ac vel partim in vim *Legis*, id quod Consideranti obscurum non erit. De variis variarum Gentium *Juribus publicis particularibus* vide *Vitriar.* in Proëm. §. 5. sqq. & *Mauritii* Diss. de Principiis Jur. publ. C. 2. §. 2. sqq.

§phus III.

De Differentiâ *Jurisprudentiæ publicæ* à *Politica* strictè & latius consideratâ.

Vti verò *Jus Gentium* cœu *publicum universale*, ita & *particulare* suâ scilicet *Jurisprudentiâ publicâ*, quæ duo involvit: *Cognitionem* videlicet *Legum publicarum*, & *Habitus* easdem ad *Status publici* negotia dextrè applicandi: hic sine illâ mancus est, prior sine posteriori inutilis. Differt autem *Jurisprudentia publica* à *Politica* strictè spectatâ, quod hæc ostendat, quid utile sit *Reipublicæ*, non verò quid justum. Differt etiàm à *Politica* latè sumtâ, quæ est habitus regendæ cujuslibet Civitatis: unde & ipsa *Juris publici Instituta* comprehendit, quin tamen in his solis consistat, sed latius patet, ita ut *Jurisprudentia publica* à *Politica* latè consideratâ differat ut pars à toto: siquidem *Politica latè sumta* est habitus rectè, & non tantùm *utiliter*, sed etiàm *justè* gubernandi *Rempublicam*. Verus itaque *Politicus* is propriè dicendus, qui instructus est perfectâ atque consummatâ *Rempublicam* constituendi regendique Prudentiâ, secundùm *Juris & publicæ Utilitatis Regulas*. Quocum igitur vile istud *pseudo-Politicorum* pecus non est confundendum, quod vivis coloribus depingit celeb. *Bæclerus* in Com. ad Nep. p. 58. "Hi sunt hodiè, qui se *POLITICOS* vocant, homines sine bona mente, & ad exemplum *CALLICRATIS*, sine Religione vllâ ac fide, callidi & ad fraudem acuti: nihil illis nefas, quod questum, nihil infame, quod Commoditatem aliquam promittit, Cælum, Jura, Leges, Iædèra, divina humanaque Omnia, nec sancta nisi ex *Usu*,
nec

nec timenda, nisi per simulacrum: contra, Incestus, Parricidia, Injurie, Cedes, inter ARTES & SPECIOSA NOMINA, aut SAORA tuendi Statûs jactantur. Hisce igitur *Regiæ Politicæ Scientiæ* Propudiis mentò detrahitur Larva à cordatis Viris, ne sub eminento nomine in Odium atque Invidiam genuinæ *Politice* imponant simplicioribus, Stragesque tacitas artificiosè inferant *Rebus publicis*, quarum meritò *Flagella* exsecrantur. Vide Sam. Puffendorff Diss. de Concordia veræ *Politice* cum Religione christianâ. Lond. Scanav. 1675.— magni *Hesentbuleri* Athleta politicus. Decas V. Quæst. I.

Conf. Jo. Frid. *Hornius*. de Constit. *Politice*, in ejusd. *Architectonica* de Civit. C. I. Wolffg. *Heideri* *Philosophiæ politicæ Sistema*. *Fene* I 28. Quomodò *Politica* differat à *Ratione Statûs* (*raison d'état*) vide Lud. *Septalium* de *Ratione Status*. *Hamb.* 1659.

§phus IV.

De Notitiâ *Reipublicæ*, ceû absolutissimo *Jurisprudentiæ publicæ* & *Politice* Compendio.

Uâdem ratione, sicuti pars à toto, *Jurisprudentia publica* differt à *Notitia* *Reipublicæ*, quæ illam insimul complectitur: ut enim quis noscere valeat *Rempublicam*, debet ante omnia *Leges publicas*, earumque *Vim* ac *Potestatem* scire: hinc præter *Scientiam Legum publicarum* etiâ ad *Notitiam* *Reipublicæ* requiritur *Historia* & quidem *critico-diplomatico-pragmatica*, sine quâ *Natales*, *Progressus*, *Mutationes*, *Fata* atque *Facta* *Reipublicæ* satis evidenter nequeunt intelligi. Porro requiritur *Genealogia Imperatorum & Principum*, ejusdemque *Civitatis Familiarum magis illustrium*: item *Geographia*, ut sciantur *Limites* ac *Reipublicæ Termini*, & quid *Juris* competat in has vel illas *Provincias* à *Republicâ* successu temporis avulsas. Immò *Reipublicæ Notitia* ipsam quoque involvit *Politica*: oportet enim nôsse *Hostes* & *Amicos* *Reipublicæ*, *Copiam* & *Inopiam*, *vires* & *facultates*. Vnde patet, *Notitiam* *Reipublicæ* latius patere *Jurisprudentiâ publicâ* atque *Politica*, & vtramque ut partem à toto ab illâ differre. Quâvis verò *Jurisprudentia publica* adeò differat à *Politica* atque *Notitiâ* *Reipublicæ*, attamen non nisi hisce mediantibus, feliciter tractari potest *Jus publicum*, utpote quæ duo *Fulera* sunt *Jurisprudentiæ publicæ*: nimirâm *Historia* ostendit *Originem* *Reipublicæ* ac *Mutationem*, quam scire profectò necessarium est ad *Jurisprudentiam publicam*, nam *Forma* *Reipublicæ* cum nascente *Republica* nascitur, cum alteratâ alteratur, cum pereunte perit; *Occasionem* quoque *Legum* atque *Conventionum*, *Jurium* atque *Privilegiorum*, ipsa non modò docet *Historia*, sed & vtrâque quâ pollet *Arte*, & *criticâ* & *diplomaticâ*, certum ab incerto, verum à falso, scitè,

scitè, opportunè distinguit, ut adeò exacta illius *Notitia* ad solidam *Jurisprudentiam publicam* summoperè sit necessària. Eàdem ratione requiritur *Notitia Politica*, quàm absque illà sæpè *Ratio Legis*, quæ tamen ejus anima est, nequeat assignari: sic non intelligo, cur *Aurea Bulla* C. 17. §. 2. permittat violentas Privatorum Adgressiones mutuas, modò *Diffidatio* tribus ante Adgressionem diebus *Parti distanti* personaliter & publicè fuerit intimata, cum tamen hæc *Constitutio* planè repugnet aliis *Imperii Constitutionibus*, quibus hujusmodi *Adgressio* aut Violentia inter *Privatos* omninò est interdicta, nihilominùs *Aurea Bulla* inter præcipuas *Leges Imperii fundamentales* numeratur: at *Constitutionis* hujus rationem ipsa docet *Politica*: videlicet eo tempore *Jus manuarium* (*Haus-Necht*) adeò adhuc vigeat, ut planè ac radicatus simul & semel tolli necdum potuerit, hinc tali *Constitutione politicâ* ejusmodi *violente Adgressioni* saltim præfigebantur termini atque Modus, quo intereà *Adgressio subita* atque inordinata faciliùs impediatur. At non tantùm *Rationem Legum* docet *Politica*, verùm & illarum *Incommoda* horumque *Remedia*, uti & utilitatem ex *Lege* proveniente aut sperandam ostendit, ut adeò *Jurisprudentia publica* absque hujus *Cognitione* firmiter stare nequeat: quàmvis enim *Jus publicum* in proprio sensu sint *Leges publicæ*, non tamen eas solas docet *Jurisprudentia publica*, sed iisdem adjungit etiàm omnia illa, quæ ad eas aut scitè intelligendas, aut si ambiguarum sint, dextrè interpretandas faciunt: unde & in *Definitionibus rerum v. c.* quale sit *Jus publicum*? quænam *Reipublicæ forma*? quid *Status Imperii*? quid *Comitia*? quid *Collegium Electorale*? quid *Judicium Imperiale aulicum*? quid *Camera*? &c. Interdum in obscurâ *Dignitatum* ac rerum *Origine*, *historicâ* occasionum *Enarratione*, *genealogicâ* *Stemmatum* *Explanatione*, *Matricularum* *Collectione*, aliisque id generis versamur: quæ quidem omnia ad *Jurisprudentiam publicam* apprimè sunt necessària, ipsum tamen *Jus publicum* nec sunt, nec propriâ *Acceptatione* dici possunt. Ex quibus colligitur, quod ipsa *Juris publici Expositio* etiàm sub prætenso titulo *Notitiæ Reipublicæ* nullatenùs pertineat ad *Historicos* & *Politicos*, quatenùs potior pars *Notitiæ Reipublicæ* in ipsis consistit *Legibus publicis*, quarum *Interpretatio* sine omni contradictione, propriè spectat ad *Jurisconsultum*, qui, ut *Munere* suo rectè fungatur, *Historicâ* æquè ac *Politica* nôsse debet: cum contra *Historicus* & *Politicus* adhuc subsistant strictè tales, quin ipsa *Legum publicarum Interpretatio* ad eosdem vel minimè pertineat. Vide *Werlboff* *Notitia Imp.* C. I. §. 5. — *Cl. Bosii* *Introd. in Notit. Rerum publ.* C. I. — *Schwederi* *Introd. Jur. publ. P. gen.* C. I. §. 6. — *Conf. Pfeffinger* ad *Vitr.* L. I. Tit. I. §. 9. sq.

CAPUT

CAPUT TERTIUM

DE

Jure publico in specie Romano-germanico.

§phus I.

De Indole & Naturâ *Juris publici Romano-germanici.*

U Visce jam præcognitis progredimur paulò proximius ad nostram in specie
N *Jus publicum Romano-germanicum*, quod tanquam *Jus publicum particulare* soli Imperio Romano-germanico proprium fundatur in *Principiis universalibus* per Recessus Imperii, Capitulationes cæsareas, Pacta & Pacificationes, ad præsentem Imperii nostri Statum determinatis: est itaque *Jus publicum Romano-germanicum* Complexus Legum, ad Statum Imperii Romano-germanici, ejusque Gubernationem & Conservationem principaliter ac per se pertinentium; vnde & eadem fuit ejusdem in specie *Jurisprudentiæ publicæ* Definitio: quod sit habitus practicus, Leges publicas & fundamentales Imperii Romano-germanici, resque iis connexas rectè intelligendi & dextrè adplicandi ad Casus speciales in eodem Imperio obvenientes, ut adpareat quid justum in iis sit, atque injustum? Hæc verò *Jurisprudentia publica* præsertim in nostro Imperio vel eò magis est necessaria, quò magis anomala, & latius extensa est *Civitatibus Romano-germanicæ* forma: sua quippe sunt Jura specialia *Imperatoribus*, & singulis *Imperii Statibus*: alia *Electo-ribus*, alia *Principibus* tum novis, tum antiquis: alia *Comitibus*, ac *Prælatibus*, alia *Civitatibus*, alia diversis diversorum *Territoriorum Dominis*: sua porrò sunt Jura specialia *Nobilitati immediatæ*, atque *Ordini Equestri*: sua demùm *Sacerdotio*, & sua *Imperio*, ut adeò nullibi magis intersit, hanc *regiam Jurisprudentiæ Partem* novisse, idque vel eò magis, quo exactius ad ipsam *Imperii* nostri Conservationem primariò attendere oporteat, ne dum *Cæsari* quid tribuimus, in *Jura Statuum* impingamus, *Ordinum* libertatem vel nimium extendamus, aut nimium restringamus, sed ut sua cujusque Jura intrà justos quæque limites dimetiamur. — Immò hæc *Juris publici Scientia* in nostro Imperio inde eò adhuc magis requiritur, quò plures diversæ in eodem vigent *Religiones*, quibus per *Jus publicum* cum Termini, tum cætera sua Jura definiuntur, id quod circa hanc præprimis Materiam valdè intricatam, ad evitandas plurimas inde emergi solitas Turbationes, vel maximè fuerit novisse. Rideant ergò *Extranei* rerum *Imperii* nostri publicarum imperiti nostram in excolendo *Jure publico* Curam atque Sollicitudinem: imprudentiæ illos arguent ex propriis *Patriotis* illi, quibus Munere *Legationum* fungi, aut alia negotia publica in nostro

Im-

Imperio aliâ occasione pertractare contigit, aut continget unquam, qui *Notitiam Imperii* nostri, quam in *Academiis* neglexerunt, ac vel acquirendi occasionem non habuerunt, ferreo labore nimis serò comparare debuissent, vno ore profitebuntur.

§phus II.

De Jure publico Germanicæ primævo.

Supra jam notavimus, ab Origine & Mutatione *Republicæ* etiam haberi Originem ac Mutationem *Juris publici*, unde *Jus publicum germanicum* propriè loquendo, ortum suum trahit, ab eo tempore, quo Divisione amplissimi *Francorum Imperii* inter *Ludovici Pii* filios facta per *Pactum Verdunense* a. 843. *Germania* tanquam *Regnum sui juris*, assignata fuit *Ludovico* inde dicto *Germanico*: Enimverò sub *Imp. Carolingicis*, & diù quoque post illos, pauca admodum *Leges publicæ* extiterunt, quod mirum non est, ubi tam ampla *Regum* potestas, qui omnia pro arbitrio disponunt: amplissimam verò *Carolingicorum* fuisse potestatem, nemo est, qui ignorat; *Carolus* equidem non nisi in *Comitiis* *Leges* ferebat, sicut & hodiè obtinet: ast *Comitia* hæc tantum adhibebantur *Consilii gratiâ*, unde *vota Ordinum* in illis erant merè *consultativa* potius, quam vel in nimè *decisiva*: quemadmodum enim *Princeps* in *Negotiis* gravioribus adhibere solet *Consiliarios*, ita olim *Imperator* non nisi in *vim Consilii* *Consensum* expetiit *Procerum Imperii*. Omnes verò istæ *Leges* à *Carolo M.* conditæ, quarum pauca *Statum publicum*, plures *Statum ecclesiasticum* concernebant, à *Salusio* collectæ, extant sub nomine *Capitularium Francorum*.

§phus III.

De variis *Juris publici germanici* Mutationibus atque Incrementis,

Crescente ac vel mutatâ *Republicâ* sensim excrevit ac vel mutatum fuit nostrum *Jus publicum*, & primùm quidem sub *Ottone M.* duplicatam fortitur *Denominationem*, *Romano-germanicum*: quando videlicet sub eodem gloriosissimo *Imperatore*, nostra *Germania* cum *Regno Longobardico*, ipsoque *Imperio Romano* nexu perpetuo fuit conjuncta. Sic sub *Imperatoribus*, *Ottone* *M.* subsecutus, cum ipso *Legum fundamentalium* numero sensim adauctum fuit *Jus publicum Romano-germanicum*, proût res *Ecclesiæ*, aut causæ *Feudorum*, aut *Bellorum* rationes id exposcebant: sic ubi sumamus *Pontifex* cum *Henrico IV.* *Imp.* propter *Investituram* *Episcoporum* per *annulum & baculum* factam contendebat, quatenus per hoc *Episcopis* non tantum sæcularia Bona, sed ipsa etiam *Potestas spiritualis* ab *Imperatore* concedi videretur, celebris tandem *Transactio*

Ca-

Calixtina, a. 1122. nata est sub *Henrico V. Imp.* quâ *Capitalis* libertas eligendi *Episcopos* restituta, & investitura *per Sceptum* fuit introducta. Porro cum inclita nostra *Natio germanica*, de *Curiâ Romanâ*, ratione *Annatarum*, *Beneficiorum*, *Collationum*, aliarumque id genus *Reservationum Pontificiarum*, diù fuisset conquesta, hisce tandem querelis ac gravaminibus Medelam attulit *Concilium Constantiense*, vnde ejusdem *Decretis* utuntur satis favorabilibus, & sub *Alberto II.* Moguntia ab *Imperio* acceptatis, paucis tamen ad effectum deductis, ipsa demum *Concordata Germaniæ* inter *Fridericum III. Imp.* & *Nicolaum V.* a. 1448. *Aschaffenburgi* conclusa provenerunt. Sic ratione *Belli Schmalcaldici* a. 1555. in *Comitiis Augustanis* condita fuit *Pax Religiosa*, quâ primùm *Jura Catholicis* propria, communicabantur cum *Protestantibus*, vti postea ratione *Belli tricennalis* exorta est ipsa *Pax Westphalica*: quæ omnes præter alias in *Imperio* nostro Romano-germanico *Leges* sunt *publicæ ac fundamentales*, quatenus ipsum *Civitatis* nostræ *Statum publicum* primariò concernunt, ac vel ipsam *Regiminis formam* adficiunt.

§phus IV.

De novissimâ *Juris publici Romano-germanici* facie sub *Maximiliano I. Imp.*

Enimverò ante tempora *Maximiliani I. Imp.* *Leges* atque *Imperii Recessus* ut plurimum fuere neglecti, neque in scripturam redacti: quippe *Status potentiores* non comparuere in *Comitiis*, hæc comparendi necessitate vel solis *Imperii Civitatibus* incumbente, quæ etiã solæ & unicæ erant sollicitæ in *Legibus* consignandis, vnde omnes *Recessus* ante *Maximilianum* conditi, ex ipsis *Civitatum Archiviis* peti debuerunt. Ast tempore *Maximiliani I.* egregia facta fuit Mutatio: mortuo namque a. 1496 *Sigismundo* Archiduce Austr. omnes & singulæ *Terræ Austriacæ* ad vnum devolvebantur ipsumque *Imperatorem*, ab a. 1362. inter *Alberti II.* filios divisæ: præterquàm quod per Matrimonium filii sui Archiducis *Philippi* cum *Joannâ*, unicâ *Ferdinandi Catholici* hærede, ipsi *Domui Austriacæ* cæteròquin sat potenti, tantus tamque spectabilis fieret accessus: vnde *Status Imperii* ab *Imperatore* nimium prævalido sibi timentes, varia nolentes volentes *Pacta*, & *Conventiones publicas* iniierunt: & tunc primùm exactiùs servari cœperunt *Comitiorum Decreta*, *Pactorum Tabulæ*, aliaque *Acta publica*.

§phus V.

De septem majoribus *Juris publici Romano-germanici* Epochis.

Ast seriùs in *Sistema* redigi cœperunt, de quo antequàm fusiùs tractabimus, præmittendæ veniunt septem majores nostri *Juris publici Romano-germanici*

nici Epochæ eâ Vicissitudines, quarum prima statim incipit sub *Ottone M.* ubi Regnum *Germaniæ* cum *Longobardico*, ipsoque *Imperio Romano* fuit conjunctum: vnde eminentiori Prædicato: *sacri Imperii Romano-germanici* (das *H. Römische Reich deutscher Nation*) ejusque Rex titulo: *Augusti à Romanorum Imperatoris* Jure perpetuo vtuntur. Altera contigit sub *Henrico IV.* Imp. qui primus à *Gregorio VII. P. Banno ecclesiastico* fuit notatus, Exemplo alias inaudito, quo postea sub *Henrico V.* Imp. celebris illa *Transactio Calixtina* fuit exorta. Tertiam *Juris publici Romano-germanici* Periodum dederunt *magni Interregni* tempora, ubi post obitum *Conradi IV.* Imp. ab a. 1254. usque ad *Rudolphi Habsb. Electionem*, per integros *XIX.* annos *Imperium* legitimo destituebatur *Capite, Comitibus* atque *Imperii Tribunalibus* clausis, Turbis, Diffidationibus, Bellis atque Rapinis omnia fasque deque vertentibus: vnde inter *Status* aliosque *Privatos* mutua defensionis Pacta, Austregæ, diversaque *Ordinum* Jura promanarunt: inde incrementa fecerunt *Urbes Imperiales*, atque *Nobilitas immediata*, præsertim extinctis *Ducum Francorum, Suevorumque* Familiis: crescente indies *Superioritate Statuum territoriali*, atque exorto demum *Electoralis Collegio* antè prorsus incognito. Quarta oritur Mutatio sub *Carolo IV.* Imp. quando per *auream Bullam* velut primam *Imperii nostri Constitutionem pragmaticam*, prior *Juris publici Romano-germanici* hætenus soli *Observantia* innixi incertitudo fuit sublata, indefinita *Imperatoris* atque *Electorum* Jura jam primam definita, ipsaque *Imperii Forma* hucusque incognita, jam primam certa reddebatur. Quinta atque principalior nostri *Juris publici* Epochæ Originem suam debet *Maximiliano I.* sub cujus glorioso Regimine *Imperium Romano-germanicum* novam veluti faciem induere cepit, *Judicio Camerali* a. 1495. in Comitibus Wornat. instituto: *Jure Austregarum* confirmato: per *Constitutionem de Pace publica eâ civili profana* (bönglicher Landfriede) *Jure manuario* tam fatali, penitus eradicato: *Imperio* in Comitibus Augustanis in *decem Circulos* diviso: ipsoque *Regimine* diversis *Constitutionibus* aliis in presentem serè *formam* redacto. Sexta occurrit Vicissitudo sub *Carolo V.* Imp. cui tanquam *Principi* nimis præpotenti prima ab *Electoribus* præscripta fuit *Capitulatio*, post *Coronationis* solennia jure jurando firmata, modo ab omnibus *neo-Electis* tanquam præcipua *Imperii nostri Lex fundamentalis* in perpetuum confirmanda. Sub eodem *Carolo V.* a. 1521. in Comitibus Wornat. publicata fuit *Matricula Imperii*: a. 1555. in Comitibus August. condita *Pax Religiosa*, atque *Ordo Executionis* decretus. Septimam denique atque ultimam nostri *Juris publici Romano-germanici* Periodum ipsa terminat *Pax Westphalica*, *Osnabrugæ & Monasterii* celebrata, per quam *Electorum* æquè ac reliquorum *Imperii Ordinum* Jura *Majestatis* æmula sensim acquisita, lege perpetua fuere

confirmata, Jura etiãm utriusque *Religionis*, receptis quoque *Reformatis*, stabilita, *Corpus protestanticum* ab ipso *Catholicorum Corpore* certis Legibus divisum, *octavus Electoratus* neo-introductus, plurimã *Statuum* Controversiã solenniter definitã; ipsaque totius *Imperii ejusve Regiminis formã* itã universaliter constructa, ut ideò hæc *Pax Westphalica* merito adpellatur ipsum *Imperii nostri Palladium*. Quãvis intereã per *Recessum Imperii novissimum*, per *Pacem Novio-magensem*, *Ryswicensem*, atque *Badensem*, per *nonum Electoratum*, &c. diversas nostrum *Jus publicum* hucúsque subiërit Mutationes, hæc tamen omnes ipsam *Imperii nostri Structuram* adeò necdũm alterarunt; quin minas itã substantialiter immutarunt, ut ad novam *Juris publici Periodum* propriè constituendam videri possent sufficientes:

§phus VI.

De diversis *Juris publici Germaniæ Natalibus*.

Ex jam dictis adparet, quod si quæstio sit de *Jure publico Germaniæ primævo*, eẽ generaliter tali, illud ortum suum habeat cum ortu *Imperii germanici*: quod si quaratur de *Jure publico Romano-germanico* quã tali in specie, hoc ortum suum trahat ab ipso *Germaniæ nexu cum Imperio Romano*: si verò præcisè sit quæstio de nostro *Jure publico præsentis*, quale hodiè in *Imperio* viget, istud ad tempora *Maximiliani I. Imp.* debeat referri.

§phus VII.

De *Jure publico Romano-germanico* sensim in *Sistema* redactõ.

At seriùs in *Sistema* fact redactum: Equidem ante *Maximilianum I.* plurimi in ipsum *Jus publicum* veluti *Sistema* Commentarios scripserunt, qui hodiè tamen aut exiguum, aut ferè nullum suppetitant vsum: sic *Leopoldus de Babenberg*, Ecclesiã Moguntinã Canonicus, postea Episcopus Bambergensis, Seculo XIV. in hoc *Jus publicum* edidit *Commentarium*, cui plurimum ex *Jure Canonico* atque *Civili* promiscuè inseruit, purè scribendo de *Juribus Cæsaris*, nihil de *Jure Statuum* commemorando. Item *Petrus ab Andlo*, Canonicus Colmariensis, collegit *Acta Imperii publica*, sed irritò ferè Conatu: ista namque *Systemata* omninò manca erant, atque imperfecta, quã in seculis subsequentibus per varias *Imperii Constitutiones*, præsertim per *Instrumentum Pacis Westphaliæ*, plurima in *Imperio* fuerint innovata, hisce priorum seculorum *Authoribus* incognita. Pleniùs *Juris publici Romano-germanici* Fontes examinare cœpit seculo XV. *Dominicus Arumæus* Jenensis, qui potissimum *Juris publici Sistema* certis *Dissertationibus*, quinque distinctis *Voluminibus* absolvit, quem feliciter secutus est *Christoph. Lehmannus* in *Chronico* suo *Spirensi*, pluresque alii magni nominis *Scriptores* recentiores ævi.

Sphus VIII.

De Quæstione: an expediat, *Jurisprudentiam publicam* tradere in *Academiis*?

Isdem temporibus, quæ paulo penitiùs inquiri cœperat in ipsum *Jus publicum*, suborta est quæstio: an liceret *Jurisprudentiam publicam* tradere in *Academiis*? quatenùs *Privatorum* non esset noscere, atque inspicere *Arcana Principum*: at mox composita Lis est, quin hodiè vel minimum desuper ampliùs super sit dubium: tùm, quod non *Arcana Imperii*, sed ea, quæ publicis *Historiarum Monumentis*, atque *Imperii Legibus* comprehenduntur, in *Jure publico* doceantur: tùm quod *Jurisprudentia publica* sit pars principalior *universæ Jurisprudentiæ*, quæ antequàm sive *Vitam civilem*, sive *Aulam* ingrediamur, nos eruditos satis atque idoneos reddere debet ad *Republicam* in Partibus nobis credendis ritè gubernandam, immò quam addiscere vel eo magis necessarium est *Juris-Consulto*, quo magis *Imperatoris & Statuum* interest, totique *Imperio* proficuum, dari Viros, qui ejus structuram nôrint, & sic ad *Negotia publica* scitè administranda possint adhiberi. Verùm tamen præ omnibus cavendum est, ne fortè aliquandò *Negotiorum publicorum Gestores* in *Potentiorum Controversiis* nimia utamur *Licentiâ*, ne vel impingamus contra *Jura Caesaris*, aut *Principis* alterius præpotentis, sed potiùs reflectere oportet ad aureum illud *Parcœmium*: difficile est scribere de illis, qui possunt præscribere, & periculosum de illis judicare, qui valent condemnare. Vide J. P. O. art. V. §. 50.

Sphus IX.

De vulgari antiquâ *Juris publici* tradendi *Methodo*.

Quùm interim hoc ipsum postea *Jus publicum* explicare cœperint *Juris-Consulti*, in eodem tradendo varii variâ usi sunt *Methodo*: Quidam ex *Jure civili* potiùs, quàm ex ipsis *Legibus Imperii fundamentalibus* hanc doctrinam declarârunt, *Jus Romanum* in fundamentum vocantes, ut à moderno *Imperii* Statu prorsùs alienum: sicut enim hodierna nostri *Imperii forma* à antiquâ *Reipublicæ Romanæ structurâ* toto cœlo discrepat, ita quoque *Jus publicum Romanum* nostræ *Civitatis germanicæ* Statui ne vel minimè convenit: immò quàm parùm *Leges Imperii nostri fundamentales* alteri conformes sunt *Reipublicæ*, tam parùm quoque *Leges Romanæ* fundamentum esse possunt nostri *Juris publici*; sic *Authores* non nulli summam nostri *Imperatoris Potestatem* ineptè fundârunt in famosâ *Lege Rbodîâ de jactu*: *Electores*, *Provinciarum Præsilibus*, ipsumque *Saxonem* velût *Imperii Archi-Marescallum*, *Præfecto Prætorio* comparantes, quorum *Authorum Duces* erant: *Arumæus JC.* *Daniel Otto*, *Paurmeisterus*, *Sprengerus* &c. Vnde emergit, istos *Jurisprudentiæ* *Deditos oleum*

& operam perdere, qui ex *Bartoli*, similiumve Traditionibus, hodiernum *Imperii Romano-germanici Statum* dimetiuntur. Nec inde tamen *Leges civiles*, earumve *Rationes* ab *Instituto nostro* penitus proscribendas esse concludimus, quin potius fateamur, multa in iis, *Juri naturæ & Gentium* consentanea reperiri, quæ formando firmandoque *Statui nostro*, *Statusque Rationi* adminiculentur. Hisce ergo utamur ita, ut ne dominantur *Instituto nostro*, sed ancillentur, æserviant.

Sphus X.

De falsis plurimorum *Juris publici Doctorum* Hypothesibus.

A lii quidam secuti sunt *Principia Domestica*, æ magis genuina, veluti *A Herman. Convingius*, primùm *Medicus*, dein *Studium juridicum* teclatus, & *Professor Helmstadiensis* factus, quem insecuti sunt alii, præsertim *Puffendorffius*, & *Hyppolitus à Lapide*: *Principia autem Domestica* isti sequuntur, qui *Statum Juris publici modernum* bene separant à *Statu publico Juris antiqui*, rectam inter utrumque *Comparisonem* instituentes: sed & isti hæc sua *Principia* falsis plerùmque *Hypothesibus* adplicarunt: sic *Hyppolitus à Lapide* contendit, veram in *Imperio* Majestatem residere penès *Status, Imperatore* non nisi larvatam præ se ferente: ast *Libellus* iste a. 1647. sub *Anonymo* conscriptus fuit in odium *augustissimæ Domûs Austriacæ*, id quod satis ostendit *Icon* Libro præfixa, *Aquilam* repræsentans, ad quam deplumandam varii accedunt *Reges* atque *Principes*; plurimos, qui tempore, quo *Liber* prodiit, vixere, *Juris publici peritos* conjectura tetigit, quod sint ejusdem *Libelli* Authores: ast vel maximâ tamen, magisque fundatâ penès *Phil. Bogisl. Gemnizium, ex Holsatiâ (Hollstein)* oriundum, antea *Militem*, post *Sueciæ Historiographum* residente. Sic *Puffendorffius* æque sub *Anonymo Severini Monzambano*, edidit *Librum*, in quo talsam contexit *Hypothesin*: *Imperium* esse *Sistema Civitatum*, ad *Normam* videlicet *septem Belgii Provinciarum* fœdere inæquali junctarum. Alterius hujusmodi *Sistematis* Author est *Coccejus*, quem sequitur *Ludwigius*, ubi contendit: *septem* olim fuisse *Populos Germaniæ Principes*: scilicet *Suevos, Francos, Vandalos, Saxones, Longobardos, Thuringios, & Bavaros*, omnes à *Carolo M.* subjugatos, æ vel injuriâ temporum subpressos, post *Imperatores* verò *Carolingicos* sub *Conrado I.* quasi *Jure postliminii* restitutos: hosce *Populos Germaniæ Principes* hodiè adhuc repræsentari per *Status Imperii præstantiores*, scilicet: *Electores Saxonicum, Bavaricum, Brandenburgicum &c.* penès eosdem veluti *Numina Gentis majora* summam in *Imperio* residere *Potestatem*, reliquos *Status*, veluti *Numina Gentis minora* nonnisi ab illis *majoribus* suam habere *Potestatis* portionem; ast *Sistema* hoc totum quantum convellit vel sola *Pass-*
West-

Westphalica, quæ tanquam præcipua *Lex fundamentalis* æqualem omnibus *Imperii Ordinibus* Potestatem, Jure perpetuo attribuit. Vide Gottl. Sam. *Treveri* Diss. de Studiis Imperii R. G. ruinam procurantibus. *Helmst.* 1730.

CAPUT QUARTUM

DE

Recentiori Academica *Juris publici* tradendi Methodo.

§phus I.

De *Jure Naturæ & Gentium* ad Methodum hanc
servandam prærequisito.

De ipsa *Juris publici* tradendi *Methodo* jam plurimi disputarunt, ista tamen
semper præhabita, quæ ex ipso ejusdem *Discipline* Objecto, Formâ, &
Serie delimitur; Ast *Methodus* illa exactè servari non potest absque prævio
Jure Gentium, eû *publico universali*, omnis *Juris publici particularis*
Principio, Basi ac Fundamento: enimverò jam antè monstravimus, *Jus Gen-*
tium, eû *publicum universale*, ipsum esse *Jus Naturæ*, ad Statum integrarum
Gentium adcommodatum, quatenus nempè vti tamquam *privatum* Actiones
dirigit privatorum hominum, sic tanquam *publicum* Jura quoque atque Officia
Rerumpublicarum definit: vnde & resultare vidimus ipsam *Juris Gentium*,
eû *publici universalis* Definitionem, quod sit complexus Legum naturalium,
quæ Actiones integrarum *Gentium* ordinant. Jam videamus, quantum Aucto-
ritatis huic tribuendum sit *Juri Naturæ* in nostro *Jure publico Romano-ger-*
manico, ejus nec solida adquiri notitia, nec Controversiæ circa negotia Imperii
publica oriundæ, satis commodè poterunt dijudicari, nisi cum *Legibus Imperii*
fundamentalibus, quæ *propria Juris nostri Principia* constituunt, ipsa quoque
Juris naturæ Placita constanter conjunxerimus.

Quodsi enim scire *Leges* non est illarum *Verba* tenere, sed *Vim* ac *Potesta-*
tem, quam qui penitiùs introspicere voluerit, opus omninò habet, ut in veras
Legis cujusvis *Rationes* inquiret, frustra quoque is *Leges publicas* se scire cre-
diderit, qui earum *Fundamenta* satis cognita non habet atque perspecta. Quàm
itaque prima omnis *Juris publici Fundamenta* in ipso *Jure Naturæ* tanquam
Principio quaerenda sint, non possumus, quin hujus *Juris* Studium ad solidam
nostri *Juris publici* Cognitionem imbibendam, non vtile modò, sed planè ne-
cessarium esse defendamus. Sive verò ipsam *Juris publici S. R. I Doctrinam*
speciemus, sive ad *Praxin* ejusdem atque *Vitum* respiciamus, nusquam sanè
quidquam proficere sine *Juris Naturæ* auxilio poterit, qui *Nubem* pro *Funone*
amplecti noluerit. Hinc quoque est, quòd nostrum *Jus publicum*, ex quo
Juris

Juris naturæ Prudentia magis colit, aliam prorsus induerit faciem, atque eliminatis antiquis illis erroribus ac præjudiciis, indies in melius fuerit immutatum. Neque igitur *Juris Naturæ* in nostro *Jure publico* Usus tantum dici potest *Subsidiarius*, quia potius eidem veri *Principii* honorem decernamus oportet.

Sphus II.

De *Jure Naturæ & Gentium*, cetero vero *Juris publici*

Rno-germanici Principio.

At magis adhuc, quæ jam disseruimus, elucescent, ubi ad utramque *Juris Naturæ* partem, quæ *privati* scilicet æquè ac *publici*, animum advertimus, atque hic præsertim utriusque Rationem habuerimus: quamvis enim primo intuitu videri posset, non nisi posteriori, cetero *Juri Naturæ publico* inter *Principia* nostri *Juris publici* locum quendam esse concedendum, ex sequentibus tamen apparebit, prioris quoque, cetero *Juris Naturæ privati* frequentiore esse in nostro *Jure publico* Usum, pro Ratione scilicet *Imperii R. G. Formæ*, ad quam in illo definiendo vel maxime oportet respicere: ipsa quoque *Imperii* nostri *Membra* curatori attentione veniunt consideranda, ut pro diverso eorum Statu, diversum quoque Jus, quo utuntur, ritè valeamus discernere. Quodsi enim ad partes illas, ex quibus integrum *Imperii* nostri Corpus conficitur, respiciamus, deprehendimus, plurimas illud comprehendere *Respublicas*, unâ cum Subditis suis univèrso quidem *Imperio* obnoxias, at mediatè tamen, quatenus nimiram illarum *Imperantes* summæ in *Imperio* Potestati intelliguntur subordinati, cui proinde per *Pacta Imperii* constitutiva, quæ *Leges Fundamentales* nominamus, subjiçuntur: hi autem, intuitu *Reipublicæ*, quam quisque regit, summam ipsimet exercent Potestatem, & Jure quidem proprio, proinde tamen privati cujusvis *Territorii*: in Relatione verò ad ipsum *Imperium*, diversimodè sunt considerandi, quatenus vel ut *universi* in eodem sunt *Coimperantes*, vel ut *singuli* eidem subordinantur. Hinc etiã ubi cum *Constatibus* conferuntur, *Privatis* simpliciter æquiparari nequeunt, quamvis inter se æquales, eidemque *Imperio* subsint: veram opus omnino est, ut hoc quoque respectu, Conditionis eorum, vi cujus ipsimet in *Territoriis* suis veri summique sunt *Imperantes*; Ratio habeatur: id quod multò adhuc magis intuitu *Exteriorum*, qui ad *Imperium* nostrum hæc pertinent, locum habebit. Quam jam quid circa negotia *Memborum Imperii* tam inter se, quam cum *Exteris* obtineat, ad nostrum quoque *Jus publicum* vel hæc Ratione sit referendum, quod ejusdem Decisio plerumque etiã ex Statu illorum & Relatione, quam ad ipsum habent *Imperium*, dependeat, non possiamus sanè, quin *Jus Naturæ privatum* æquè ac *Gentium*, ipsis nostri *Juris publici Principii* adnumeremus. Quapropter

propter ut mentem nostram circa Vsum *Juris Naturæ* in nostro *Jure publico* R. G. paucis exponamus, sequentibus eam exprimere visum est *Positionibus*: I. Jus Naturæ publicum ceû Gentium vniuersale, nostrum non modò Jus publicum particulare Romano-germanicum, verùm & speciale quodlibet singulorum Imperii R. G. Territoriorum fundat, illustrat, & moderatur: II. in Negotiis Statuum Imperii inter se atque Exteros, nec non in iis, quæ ipsos cum eorum Subditis intercedunt, non Jure Gentium modò, sed vel maximè etiàm *Juri Naturæ privato* locus est. *Pactorum* verò atque *Legum Imperii fundamentalium* mentionem hic fieri nullam, vel ideò mirari non debet, quia de *Principio* jam agimus *communi*, ceû primo *Juris publici Fundamento*, quod tantùm abest, ut reliqua ejusdem *Principia* propria excludat, ut ea potiùs ipsa sui naturâ præsupponat, eorumque ante omnia Rationem habere dicat.

§phus III.

De ipso *Juris Naturæ* in nostro *Jure publico* Rno-germanico Vsu.

Ne vllum tamen Dissidentibus relinquamus Sententiæ suæ præsidium, cum forte urgere possent, omnia quæ hætenùs disseruimus, *Juris Naturæ* Vsum non nisi subsidiarium innuere: nostrum nunc erit, ut Modum quoque fundamentalem, quo ipse *Juris Naturæ* in nostro *Jure publico* Vsum se exserat, ostendamus: ex quo certò demùm poterit constare, quâ ratione ipsum *Jus Naturæ* verum dicatur nostri *Juris publici* Principium ac Fundamentum. Duplicem quippe *Juris Naturæ* in ipso *Jure publico* Vsum, præter subsidiarium illùm aut suppletorium, deprehendimus, quorum alter quidem ad illustrandum *Jus publicum*, alter ad confirmandum illud, pertinet: *Jus* enim sine *Interpretatione* nullum est, sine *Doctrinâ*, nulla est *Jurisprudencia*: *Jus publicum* verò ipsâ præsertim *Juris Naturæ* doctrinâ atque interpretatione illustrandum, demonstratâ *Legis positivæ* cum *Legè naturali* Consonantiâ erit confirmandum:

De variis *Interpretationis* speciebus hic agere nihil attinet, maximè cum eam omnem non nisi *Doctrinalem* esse, *Authenticam* verò cum *Vsuali* ad ipsam potiùs *Legislationem* pertinere, nulli dubitemus. Id saltem defendimus, neque in adornandâ *Juris publici* Doctrinâ, neque in illustrandis *Legibus Imperii* obscurioribus aut dubiis, *Jure naturæ* carere nos posse, immò potiùs ad illud tanquam *omnis Juris Principium* esse recurrentum: quodsi enim, ut loquitur *Cicero* de Leg. L. I. *Stirps omnis juris natura est*, adeòque omne *Jus publicum particulare* in *jure illo vniuersali*, quod *naturæ* dicimus, fundamentum suum invenit, nemo sanè illud commodè tradere poterit aut explicare, nisi sufficiente *juris naturæ* Doctrinâ fuerit instructus. Omnes quippè *Leges positivæ* ceû humanæ vel *Additamenta* comprehendunt, quibus *jus naturæ* auctum est,

vel

vel saltem *Conclusiones* ex eo deductas continent: illorum intuitu quàm maximè interest, ut à iis, quæ *Juris naturæ* sunt, probè secernantur, has autem ex propriis *Principiis* addiscere omninò expedit, ut genuinum earum sensum penitius indagare, & *Legis* adeò non verba tantùm, sed vim quoque ac potestatem tenere possimus. Quàmvis igitur nec *Leges expressæ*, quas *publicas fundamentales* hinc dici constat, nos deficiant, ipso tamen *Jure naturæ* carere non poterimus, aut omnis, quam in *Jure publico* adfectamus, scientia manca erit & valdè superficialia, immò haud rarò multùm ineptiens, ubi nimirùm veri *Legis* cujusdam *Principii* loco, absurda non nisi glossemata aucupamur: id quod, vti intuitu *Legum* illarum certum est, quæ satis claræ sunt & perspicuæ, ità multò magis adhuc in dubiis atque obscuris locum habebit. Quùm porrò *Jus naturæ* fundamentum omnis *Juris humani* constituat, hinc illos etiàm, penès quos in *Imperio* nostro *Leges publicas* ferendi est potestas, in his condendis præcipuò *Juris naturæ* rationem habuisse, idque in dubio potiùs voluisse confirmare, præsumendum est: neque adeò sensus cujusdam *Legis publicæ*, *Principiis Juris naturæ* contrarius, vnquam defendendus erit, sed in dubio strictim illud sequi convenit. Quod qui fecerit, nunquam profectò præconceptis *Opinionibus*, *Antiquitatis* licet speciem præ se ferentibus, seduci, aut *Partium* studio poterit corrumpi: quùm è contrario, neglectis *Juris naturæ* Studiis, facillimum sit, ut *Opinionem* quandam adparenter quidem satis speciosam, in se tamen omni penitùs fundamento destitutam adoptemus, maximè ubi *Parti* cuidam præ cæteris dediti id plerùmque verum magis justumque arbitremur, quod eidem quàm optimè convenit. Ex quibus facilè de altero quoque, quo ipse *Juris naturæ* in nostro *Jure publico* *Vius* se exserit, Modo, qui in eodem confirmando consistit, constare poterit: quippe fieri sanè vix potest, ut quod vni expedit, alteri quoque conducat, vnde frequentiores de *Legibus* quasi parùm æquis, exaudiuntur querelæ, id quod idem intuitu nostri *Juris publici* non rarò evenire constat: enimverò non *Exteri* modò sæpissimè illud iniquitatis accusare intendunt, verùm & ipsa adeò *Membra Imperii* de eodem conqueruntur, quorum scilicet *Utilitati* privatae hoc vel illud *Legibus publicis* sancitum, minùs convenire videtur: qui sanè clamores compesci non poterunt faciliùs, quàm demonstratà *Legis positivæ* cum ipso *Jure naturæ* *Consonantiã*.

Ideò autem hic *Juris naturæ* generatim tantùm mentionem fecimus, cum ex antea dictis Consideranti jam satis adpareat, quænam *Juris naturæ* species, *privati* scilicet aut *publici*, pro indole cujusvis negotii præcipuè sit attendenda.

§phus IV.

De Vſu *Juris naturæ* præſertim in *Jure circa Sacra*.

Quum porrò *Jus circa Sacra*, vel maximè in noſtro Imperio hæud minimam conſtituat *Juris publici Romano-germanici* partem, hinc paucis adhuc demonſtrandum venit, ipſum inprimis *Jus naturæ* ceù *publicum univerſale* hæc quoque ex parte ſuo uſu non deſtitui, quin potiùs veri *Principii* honorem & hic optimo tuebitur jure. Equidem verò hoc *Jus circa Sacra*, intuitu *Principum catholicorum*, Pactis cum *Sede Romanâ* initis, & Concordatis præſertim *Nationis germanicæ*, innititur, reſpectu autem *Principum protestantium*, ex *Transactione Paſſavienſi*, *Pace Religioſâ* præ primis *Westphalicâ*, dijudicandum eſt, ſive tamen ad interpretationem *Legum* harum *fundamentalium* reſpiciamus, ſive eas conſideremus, quatenùs contra *Proteſtantium* non modò, ſed *Catholicorum* adeò *heterodoxorum* criminationes ſunt defendendæ, ſive dein ad ea animum advertamus, quæ *Legibus* hiſce hæud ſatis determinata, aliunde ſupplenda veniunt ac decidenda, non poſſumus ſanè, quin maximum æquè & conſtantiffimum *Juris publici univerſalis* in noſtro *Jurepublico circa Sacra* Uſum agnoſcamus; Id quod diſertè teſtatur celeberrimus *Rieggerius* in *Inſt. Jurisprud. Eccl. P. I. §. 123.* hiſ verbis: “utinàm deſinerent aliquandò Viri cæteròquin docti illotis veluti manibus quæſtionis illius graviffima, huicque ſimilium tractationem ac vel criſin ſuſcipere, & *Juri publico univerſali*, ceù *Gentium*, priùs darent operam, eo, quo genuina ſocietatis civilis Principia, Majeſtatiſque Jura docebuntur.” — Vide quartam *Exercit. noſtr. de Politia & Jure ſacrorum. Bonn. 1775.* — Conf. octavam *Differtat. noſtr. de Superioritate territoriali Statuum Imperii. §. 2. n. 2.*

§phus V.

De ipſâ *Juris publici* tradendi Methodo hæctenùs in *Academiis* uſitatâ.

Atque hæc demùm ſunto, quæ pro demonſtrando *Juris Gentium* præſertim ceù *publici univerſalis* in noſtro *jure publico particulari* Uſu, in medium proferre viſum fuit: Quæ ità omninò comparata eſſe conſidimus, ex quibus adpareat, non *ſubſidii* tantùm loco in *jure publico* cenſeri poſſe hoc ipſum *jus naturale*, ſed verum potiùs ejuſdem *Principium* conſtituere ac *fundamentum*. Quàm maximè igitur *juris hujus* ſtudio omnibus iis erit commendandum, quibus ſolidior *juris publici* notitia, curæ cordique eſt. Vnde quidem in plurimis atque celebrioribus *Germaniæ Academiis* ea eſt hæctenùs *jurisprudentiæ publicæ* tradendæ præſcripta ratio, ut vel à alio Profefſore *jus publicum univerſale*, à altero *jus publicum Germaniæ*, vel utrumque à eodem, ſed tempore atque ordine di-
verſo

verso, juxtà diversa vtriusque *juris* hujus Sistemata, ceù *Compendia* hætenùs vsitata, *Auditoribus* prælegatur, quâ tamen ratione ipsis *Professoribus* ob diversum earundem vtriusque *juris* hujus Materiarum ordinem quàm remotissimè àb invicem distantibus, Occasio non est adeò opportuna, quò minùs singula *juris publici particularis* Capita, correlativis totidem *Juris publici universalis* Capitibus, suo tanquàm *Principio* velùt in flagranti adplicare, vnius tanquàm *Fontis* cum altero veluti *Rivo* Correlationem quasi Digiò monstrare, *Principia particularia ex universalibus* statim ad oculum deducere, vastissimumque *Ædificium* illud *publicum* suo *Fundamento* satis firmiter valeant superædificare.

§phus VI.

De nostrâ recentiori academicâ *Jurisprudentiæ publicæ* tradendæ Methodo.

Quapropter (quò pro Coronide hæc nostra collimat Dissertatio) jam clariùs adparebit, quod erat demonstrandum: optimam nimirùm *jurisprudentiæ publicæ* tradendæ Methodum, utùt in *Acemiis* hætenùs inusitatam, *Auditoribus* tamen adcommodatissimam consistere in eo: quod *jus publicum universale* tanquàm *Fundamentum* nostri *juris publici particularis* ità cum eodem systematicè combinetur, ut singuli prioris, ceù *juris publici universalis* Tituli, servato eorum ordine, singulis pertinentibus àc correlativis Capitibus posterioris, ceù nostri *juris publici particularis*, ordine eorum licet inverso, successivè præmittantur, opportunè invicem componantur, atque hæc ratione nostrum *jus publicum particulare*, tanquàm *juri publico universali* gradatim pedissequum, vnà cum eodem, vnò insimul Ordine, eodemque Sistemate *Auditoribus* prælegatur. Atque hanc dicimus *recentiorem illam jurisprudentiæ publicæ tradendæ Methodum academicam*, cujus ORIGINALÈ non hìc modò primis quasi lineis & speculativè tantùm adumbravimus, sed quod in ipso etiàm nostro *Institutionum publicarum* COMPENDIO, octo *Exercitationibus* absoluto, haud sine sperato *Auditorum* fructu, communi plurimorum *Germaniæ* Eruditorum omni exceptione majorum Adsensu, realiter exhibuimus, felici successu executi sumus.

§phus VII.

Coronis Diatribæ.

Vocce demùm novo Conatum nostrorum Partu nos nil minùs quàm Adplausum à captare contestamur: quod si hæc ex parte *germanico Eruditionis Orbi* hodiè quaquaversùm illustriori atque inclutissimo, optimoque PRINCIPÌ àc PATRIÆ, sin' minùs *Gloriæ*, plùs saltim *Obsequii* attulerimus, id operæ pretium erit. Vobis præsertim *Domini Auditores! Patriotæ suavissimi!* recens Hoc *jurisprudentiæ publicæ* docendæ discendæve SISTEMA sacrum esto; Hoc Duce atque *Historiâ patriâ* Comite, profligatis, quæ in Devia vos possent avertere, erroribus àc præjudiciis, in ipsa legitimæ hujus Regiæque SCIENTIÆ Adyta faciliùs penetrare poteritis.

